

	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: دین و زندگی (۲)	رشته: علوم تجربی و ریاضی و فیزیک	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۲۰	
	نام و نام خانوادگی:	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	
	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۳	
ردیف	سوالات (پاسخ برگ دارد).			نمره
با توجه به آیات و احادیث پاسخ دهید.				
۱	با توجه به آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ پذیرش دعوت خداوند و پیامبرش (ص) چه نتیجه‌ای برای انسان در پی دارد؟			۰/۵
۲	با تدبر در سوره مبارکه عصر مشخص کنید چه کسانی در زندگی دچار خسران نمی‌شوند؟			۱
۳	حدیث نبوی: «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ»: «ما پیامبران مأمور شده‌ایم که با مردم به اندازه عقل‌شان سخن بگوییم.» بیانگر کدام یک از علل فرستادن پیامبران متعدد است؟			۰/۵
۴	با توجه به آیه شریفه ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ﴾ خداوند کدام گروه را به مبارزه دعوت می‌کند؟			۰/۵
درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.				
۵	با کنار هم قرار گرفتن عقل و اختیار می‌توان به پاسخ سؤال‌های اساسی و برتر دست یافت.			۰/۵
۶	در زمان پیامبر اسلام (ص) جوامع مختلف آمادگی فکری و فرهنگی دریافت کامل‌ترین برنامه زندگی را داشتند.			۰/۵
۷	الهی بودن قرآن دلیل انسجام درونی و نبود اختلاف در آن است.			۰/۵
ارتباط هریک از مفاهیم زیر را کشف کنید.				
۸	با توجه به «عوامل ختم نبوت» عبارتهای سمت راست را به عبارتهای سمت چپ ارتباط دهید. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است)			۱
	ستون سمت راست		ستون سمت چپ	
	الف) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی		۱- وضع قوانین جدید در رابطه با بانکداری براساس شرایط روز	
	ب) وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص)		۲- پایین بودن سطح درک انسان‌ها در عصر نزول قرآن	
	ج) توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت		۳- آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی و ظهور دانشمندان و عالمان	
	د) قوانین تنظیم کننده		۴- اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.	
۵- رفع مشکل هدایت و رهبری جامعه پس از پیامبر (ص)				
گزینه صحیح را انتخاب کنید.				
۹	کدام گزینه مفهوم مصراع دوم بیت زیر را در مورد نیازهای برتر به درستی مشخص می‌کند؟ از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود؟ / به کجا می‌روم آخر ننمایی وطنم			۰/۵
۱۰	الف) شناخت هدف زندگی			۰
	ب) درک آینده خویش			
	ج) کشف راه درست زندگی			
وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر همه موارد زیر است به جز:				
الف) سرپیچی از دستور خداوند			۰	
ب) دین هر یک می‌تواند پاسخگوی نیازهای آن‌ها باشد.				
ج) عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته				

	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۲۰	رشته: علوم تجربی و ریاضی و فیزیک	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: دین و زندگی (۲)	
	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:	
	تعداد صفحه: ۳	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	
نمره	سؤالات (پاسخ برگ دارد).			ردیف
۰/۵	کدام گزینه نمی تواند ویژگی مناسبی برای معجزه آخرین پیامبر الهی باشد؟ الف) مردم آن زمان، آن را را فوق بشری بدانند. ب) آیندگان نیز معجزه بودن آن را تأیید کنند. ج) صرفاً برای مردم زمان خودش قابل مشاهده باشد.			۱۱
اصطلاحات زیر را تعریف کنید.				
۰/۵	فطرت انسان:			۱۲
۱	تحدی:			۱۳
به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.				
۰/۵	پاسخ صحیح به نیازهای اساسی انسان چه نتیجه ای دارد؟			۱۴
۰/۵	انسان ها چگونه می توانند راه صحیح زندگی را بیابند و به سوی آن پیش روند؟			۱۵
۰/۵	براساس سخن امام موسی کاظم (ع) علت ارسال پیامبران الهی چیست و چه کسانی نسبت به فرمان های الهی داناتر هستند؟			۱۶
۰/۵	برنامه کلی که خداوند براساس فطرت مشترک به انسان ها عطا کرده است چه نام دارد و معنای آن چیست؟			۱۷
۰/۵	علت فراموشی و یا تغییر تعلیمات انبیاء گذشته چیست؟			۱۸
۰/۵	چه عواملی سبب حفظ قرآن کریم از گزند تحریف شد؟			۱۹
۰/۵	مطابق آیه ۸۵ سوره آل عمران: «کسی که دینی به جز اسلام اختیار کند ...» چه سرنوشتی در انتظارش خواهد بود؟			۲۰
۰/۵	چرا قرآن معجزه ای از جنس کتاب است؟			۲۱
۰/۵	زیبایی لفظی قرآن چه نتیجه ای در پی داشته است؟			۲۲
۰/۵	سخن امام باقر (ع): «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش (قرآن) آورده است.» بیانگر کدام جنبه اعجاز محتوایی قرآن کریم است؟			۲۳
با توجه به متن پاسخ دهید.				
۱	سهراب و علیرضا دوست یکدیگر هستند که علاقه زیادی به شعرخوانی و موعظه دینی اشعار شاعران ایرانی دارند، آنان وقتی در حال بررسی شعرهای سعدی بودند به دو بیت زیر برخوردند: مرد خردمند هنر پیشه را / عمر دو بایست در این روزگار تا به یکی تجربه آموختن / با دگری تجربه بردن به کار بعد از خواندن این شعر هر دو در فکر فرو رفتند و سؤالاتی در مورد نیازهای برتر انسان مطرح کردند: الف) این شعر بیانگر کدام نیاز اساسی و برتر انسان می باشد؟ ب) پاسخ این دو دوست به این نیاز برتر و اساسی باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟ نام ببرید.			۲۴
به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.				
۱	اسلام، ایمان قلبی به چه موضوعاتی را در عرصه اندیشه در خود و جهان هستی خواستار است؟ (۴ مورد)			۲۵
۱	«تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت» از جنبه های اعجاز محتوایی قرآن کریم را شرح دهید.			۲۶
۱	کدام ویژگی های لفظی قرآن مورد توجه مخالفان قرار گرفت و برخورد آنان با شنوندگان قرآن چه بود؟ توضیح دهید.			۲۷
۱	اگر پیش از نزول قرآن پیامبر (ص) خواندن و نوشتن آموخته بودند، چه شک و شبهه ای ممکن بود ایجاد شود؟			۲۸

	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: دین و زندگی (۲)		رشته: علوم تجربی و ریاضی و فیزیک	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۲۰
	نام و نام خانوادگی:		پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه
	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی		مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۳
ردیف	سوالات (پاسخ برگ دارد).			نمره
۲۹	هدایت خداوند چگونه از مسیر ویژگی‌های تفکر و اختیار انسان می‌گذرد؟ توضیح دهید.			۱
۳۰	چرا کسی که به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد در واقع به تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است؟			۱
	پیروز و سربلند باشید			جمع نمره ۲۰

دین و زندگی (۲)

با توجه به آیات و احادیث پاسخ دهید.

۱ با توجه به آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾، پذیرش دعوت

خداوند و پیامبرش (ص) چه نتیجه‌ای برای انسان در پی دارد؟ (۵/۰ نمره)

مشاوره سؤالات آیات و احادیث پای ثابت امتحان نهایی‌اند سعی کنید سه نکته: ۱- نشانه‌گذاری کلمات کلیدی ۲- یادگیری مفهوم ۳- گروه هدف آن آیه و یا حدیث، را برای پاسخ‌دهی به خاطر بسپارید.

راهنمای تصحیح

به او زندگی حقیقی می‌بخشد (۵/۰) (درس ۱ - صفحه ۹)

ترجمه آیه:

پاسخ خیلی تشریحی

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آن گاه که شما را به چیزی فرامی‌خواند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.

با توجه به ترجمه آیه، پذیرش دعوت خداوند و پیامبر (ص)، به روح انسان زندگی حقیقی می‌بخشد.

۱- این آیه خطاب به مؤمنان و به لزوم دین‌داری که زندگی بخش و مایه حیات حقیقی روح و جسم انسان است، اشاره دارد.

۲- منظور از دعوت، دعوت به دین خداست و ثمره این دعوت، زندگی و حیات حقیقی است.

دین همان هدایت ویژه انسان (هدایت تشریعی) می‌باشد، که از طریق ارسال پیامبران صورت گرفته است.

درس Box

۲ با تدبر در سوره مبارکه عصر مشخص کنید چه کسانی در زندگی دچار خسران نمی‌شوند؟ (۱ نمره)

مشاوره در آیات و احادیث کتاب حتماً به متن قبل و بعد از آیه دقت کنید اکثر اوقات ارتباط مفهومی بین آیه و یا حدیث با متن کتاب وجود دارد که مورد پرسش قرار می‌گیرد.

راهنمای تصحیح کسانی که ایمان آورده‌اند (۴/۲۵) و کارهای شایسته انجام داده‌اند (۴/۲۵) و کسانی که یکدیگر را به حق (۴/۲۵) و صبر (۴/۲۵) سفارش کرده‌اند. (درس صفحه ۱۴)

ترجمه سوره: «سوگند به عصر، بی‌تردید انسان در زیان‌کاری بزرگی است، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند و یکدیگر را به حق توصیه نموده و به شکیبایی سفارش کرده‌اند.»
پیام‌های سوره عصر:

- ۱- خداوند به زمان و عصر سوگند خورده که در تاریخ اشاره به زمان و تاریخ بشر دارد.
- ۲- انسان‌ها از این جهت در خسران هستند که سرمایه عمر را از دست می‌دهند.
- ۳- کسانی که ایمان آوردند، عمل صالح انجام دادند و یکدیگر را به حق و به صبر سفارش کردند از این خسران در امان‌اند.

سوره عصر پاسخ قرآنی به یکی از نیازهای برتر انسان، که همان «کشف راه درست زندگی» است، می‌باشد.

په‌چور دیگه

سؤال: عبارت قرآنی ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ زمینه‌ساز ایجاد کدام نیاز اساسی انسان است؟
پاسخ: کشف راه درست زندگی

په‌چور دیگه

سؤال: با توجه به آیات سوره مبارکه عصر مشخص کنید که انسان چگونه زیان می‌بیند؟
پاسخ: انسان با از دست دادن زمان و عمر خود و نداشتن ایمان و عمل صالح و سفارش نکردن یکدیگر به حق و صبر زیان می‌بیند.

حدیث نبوی: «أَنَا مَعَاشِرُ الْأَنْبِيَاءِ أَمَرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ»: «ما پیامبران مأمور شده ایم که با مردم به اندازه عقلشان سخن بگوییم.» بیانگر کدام یک از علل فرستادن پیامبران متعدد است؟ (۵/۰ نمره)

مشاوره گاهی وقتها با نامهای دیگری اشاره به گوینده و مالک حدیث می کند: خداوند: قدسی - الهی پیامبر (ص): نبوی - رسول - خاتم و ... حضرت علی: علوی - امیرالمؤمنین و ... بهتر است با این عناوین آشنا باشید تا در امتحان سردرگم نشوید.

راهنمای تصحیح ▶ رشد تدریجی سطح فکر مردم (۵/۰) (درس ۲ صفحه ۲۵)

درس Box

علل فرستادن پیامبران متعدد:

- ۱- استمرار و پیوستگی در دعوت
 - علت: لازمه ماندگاری دین (تبلیغ دائمی و مستمر آن)
 - اهداف پیامبران: خداپرستی، عدالت طلبی و کرامت های اخلاقی میان انسان ها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک، ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود.
 - نتیجه: تعالیم الهی جزئی از سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شد و دشمنان نتوانستند دین را به راحتی کنار بگذارند.
- ۲- رشد تدریجی سطح فکر مردم:
 - علت: رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن، مانند دانش و فرهنگ.
 - اهداف: بیان اصول ثابت دین در خور فهم و اندیشه مردم زمان خود؛ مسائلی همچون: توحید، معاد، عدالت و عبادت خداوند.
- ۳- تحریف تعلیمات پیامبر پیشین:
 - علت تحریف: ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی مردم و عدم توسعه کتابت، تعلیمات انبیای الهی به تدریج فراموش می شد، یا به گونه ای تغییر می یافت که با اصل آن متفاوت می شد.
 - اهداف: بیان تعلیمات اصیل و صحیح برای مردم.

نکته ▶ یکی دیگر از علل فرستادن پیامبران متعدد، آمادگی بشریت برای ابلاغ دین اسلام بود.

په چور دیگه ▶

سؤال: اینکه پیامبران مأمور شده اند که با مردم به اندازه عقلشان سخن بگویند مؤید چه موضوع و چه عاملی می باشد؟
پاسخ: بیانگر علت تجدید نبوت و عامل رشد تدریجی سطح فکر مردم

۴

با توجه به آیه شریفه «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ» خداوند کدام گروه را به مبارزه دعوت می کند؟ (۵/ نمره)

مشاوره معجزه پیامبر (ص)
یکی از موضوعات مهم کتاب است؛ پس کاملاً ابعاد مختلف آن را مرور کنید!

راهنمای تصحیح کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند. (۵/۰) (درس ۳ صفحه ۳۷)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن را بیاورند و برای اینکه عجز و ناتوانی آن ها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را هم به آن ها داده است.

درس Box

قرآن: معجزه آخرین پیامبر - معجزه های از جنس کتاب

معجزه آخرین پیامبر باید به گونه ای باشد که:

- ۱- مردم زمان پیامبر (ص) به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق بشری بدانند.
 - ۲- آیندگان نیز معجزه بودن آن را تأیید کنند.
- نتیجه: بنابراین خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند پیشنهاد کرده است که سوره ای همانند آن بیاورند؛ این دعوت به مبارزه را «تحدی» می گویند.
- ترجمه آیه: «آیا می گویند: او به دروغ آن [قرآن] را به خدا نسبت داده است؟ بگو: اگر می توانید یک سوره همانند آن را بیاورید.»

نکته

پیام های آیه:

- ۱- این آیه به معجزه و فوق بشری بودن قرآن اشاره دارد.
- ۲- عبارت «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ» سخن مخالفان الهی بودن قرآن است که ادعا دارند قرآن کلام الهی نیست و پیامبر (ص) به دروغ آن را به خدا نسبت می دهد.
- ۳- در عبارت «قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ» خداوند، مخالفان الهی بودن قرآن را به تحدی (مبارزه طلبی) دعوت می کند.

یه جور دیگه

سؤال: کلمه «افتراه» در آیه شریفه «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ» بیانگر کدام تردید انسان است؟
پاسخ: تردید و شک انسان در الهی بودن قرآن

یه جور دیگه

سؤال: آیه شریفه «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ» موید کدام موضوع است؟

- (۱) عدم اعتقاد به نوشته دست پیامبر (ص)
- (۲) آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن قرآن
- (۳) توانایی انس و جن در همانندآوری برای قرآن

پاسخ: گزینه «۲»

درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

با کنار هم قرار گرفتن عقل و اختیار می توان به پاسخ سؤال های اساسی و برتر دست یافت. (۵/۰ نمره)

مشاوره حتماً در سؤالات درست / نادرست صورت سؤال را چندین بار بخوانید، چرا که ممکن است یک کلمه کلیدی جمله ای را درست یا نادرست کند!

راهنمای تصحیح >> نادرست (۵/۰) (درس ۱ صفحه ۱۶)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت.

ارسال پیامبران و بشارت آن ها حجت خداوند به انسان ها را تمام کرده تا انسان نتواند در روز قیامت دلیل (دست آویزی) و یا بهانه ای برای هدایت خود داشته باشد.
بنابر سخن امام کاظم (ع):

علت	معلول
تعقل در پیام الهی	ارسال پیامبران
معرفت برتر	پذیرش پیام الهی
برتری در تفکر و تعقل	دانایی بیشتر به فرمان الهی
کامل تر بودن عقل انسان	رتبه بالاتر در دنیا و آخرت

انسان می تواند با اختیار خود راه دیگری (غیر از برنامه کامل خداوند) برای پاسخ به سؤالات بنیادین خود انتخاب کند اما چون این کار پاسخ درستی را در پی ندارد؛ بنابراین انسان زیان خواهد کرد و با دست خالی به دیار آخرت خواهد شتافت.

در زمان پیامبر اسلام (ص) جوامع مختلف آمادگی فکری و فرهنگی دریافت کامل‌ترین برنامه زندگی را داشتند. (۵/۷ - نمره)

۶

راهنمای تصحیح « درست (۵/۷) (درس ۲ صفحه ۲۹)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در زمان پیامبر اسلام (ص) با وجود اینکه مردم حجاز سطح فکری و فرهنگی پایینی داشتند اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامه زندگی (اسلام) را دریافت و حفظ کند.

درس Box

پایین بودن سطح درک انسان‌ها و عدم توانایی آنان در گرفتن برنامه کامل زندگی از عوامل تجدید نبوت‌ها بود. در عصر نزول قرآن، با این‌که مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامه زندگی را دریافت و حفظ کند و به کمک آن، پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود را به دست آورد. به همین جهت می‌بینیم که با ورود اسلام به سرزمین‌های دیگری مانند ایران، عراق، مصر و شام، نهضت علمی و فرهنگی بزرگی آغاز شد و دانشمندان و عالمان فراوانی ظهور کردند.

په‌چور دیگه

- سؤال: چگونه تعلیم الهی جزئی از آداب و رسوم و فرهنگ مردم شد و ثمره این رشد فرهنگی چه بود؟
- (۱) استمرار در دعوت پیامبران و تداوم تبلیغ آن - تعلیمات اصیل و تحریف نشده در میان مردم باقی ماند.
 - (۲) رشد تدریجی سطح فکر جوامع و اقوام - تعلیمات اصیل و تحریف نشده در میان مردم باقی ماند.
 - (۳) استمرار در دعوت پیامبران و تداوم تبلیغ آن - تعلیم دینی به سادگی از جامعه بشری خارج نمی‌شود.
- پاسخ: گزینه «۳»

په‌چور دیگه

- سؤال: عبارت‌های «دریافت و حفظ کامل‌ترین برنامه زندگی»، «آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی» و «استمرار دو مسئولیت پیامبر (ص) بعد از ایشان»، به ترتیب بیانگر کدام یک از عوامل ختم نبوت است؟
- (۱) پویایی و روزآمدبودن دین اسلام - حفظ قرآن کریم از تحریف - وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص)
 - (۲) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی - پویایی و روزآمد بودن دین اسلام حفظ قرآن کریم از تحریف
 - (۳) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی - آمادگی جامعه بشری برای دریافت کامل‌ترین برنامه زندگی - وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص)
- پاسخ: گزینه «۳»

۷ الهی بودن قرآن دلیل انسجام درونی و نبود اختلاف در آن است. (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح (درس ۳ صفحه ۴۰)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آثار و نوشته‌های اولیه دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آن‌ها متفاوت است. از این‌رو، دانشمندان معمولاً در نوشته‌های گذشته خود تجدیدنظر می‌کنند و اگر بتوانند، کتاب‌های گذشته خود را اصلاح می‌نمایند. با این‌که بیش از شش هزار آیه قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و درباره موضوعات متنوعی سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن، تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق‌تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می‌کنند، پس اگر قرآن غیرالهی بود قطعاً در آن ناسازگاری‌هایی یافت می‌شد.

نکته

براساس آیه ۸۲ سوره نساء: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ در صورت غیرالهی بودن قرآن قطعاً اختلافات و ناسازگاری‌های زیادی در آن پدید می‌آمد.

په چور دیگه

سؤال: با توجه به رد فرضیه غیرالهی بودن قرآن مطابق با آیه شریفه ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ کدام جنبه اعجاز قرآنی دریافت می‌شود؟

۱) جامعیت و همه‌جانبه بودن

۲) ساختار زیبا و آهنگ موزون کلمات

۳) انسجام درونی در عین نزول تدریجی

پاسخ گزینه «۳»

په چور دیگه

سؤال: چرا در میان آیات قرآن تعارض دیده نمی‌شود؟
پاسخ: زیرا قرآن الهی است.

ارتباط هریک از مفاهیم زیر را کشف کنید.

با توجه به «عوامل ختم نبوت» عبارتهای سمت راست را به عبارتهای مناسب در سمت چپ ارتباط دهید. (در

ستون سمت چپ یک مورد اضافی است) (۱ نمره)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی	۱- وضع قوانین جدید در رابطه با بانکداری براساس شرایط روز
ب) وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص)	۲- پایین بودن سطح درک انسان‌ها در عصر نزول قرآن
ج) توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت	۳- آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی و ظهور دانشمندان و عالمان
د) قوانین تنظیم کننده	۴- اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.
	۵- رفع مشکل هدایت و رهبری جامعه پس از پیامبر (ص)

الف) «۳» / آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی و ظهور دانشمندان و عالمان (۰/۲۵)

ب) «۵» / رفع مشکل هدایت و رهبری جامعه پس از پیامبر (۰/۲۵)

ج) «۱» / وضع قوانین جدید در رابطه با بانکداری براساس شرایط روز (۰/۲۵)

د) «۴» / اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است (۰/۲۵) (درس ۲ صفحه ۲۹ و ۳۰)

عوامل ختم نبوت:

درس Box

• آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی

- ۱- آمادگی فکری و فرهنگی کافی انسان‌ها در عصر نزول قرآن
نتیجه: - دریافت کامل‌ترین برنامه زندگی و حفظ آن
- پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود

۲- ظهور دانشمندان و عالمان فراوان و آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی

• حفظ قرآن کریم از تحریف

- ۱- با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر (ص) در جمع‌آوری و حفظ آن داشت، قرآن دچار تحریف نشد $\leftarrow$ نتیجه قرآن نیاز به تصحیح ندارد و جاودانه باقی مانده است.

• وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم (ص)

- ۱- تعیین امام معصوم از طرف خداوند
- ۲- مسئولیت‌های پیامبر به‌جز دریافت وحی ادامه یافت $\leftarrow$ نتیجه جامعه کمبودی از جهت رهبری و هدایت نداشت.

• پویایی و روزآمد بودن دین اسلام

اول؛ توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت

- ۱- نیازهای ثابت: امنیت، عدالت، داد و ستد، تشکیل خانواده و تعلیم و تربیت $\leftarrow$ قوانین ثابت و مشخصی برایشان وجود دارد.
- ۲- نیازهای متغیر: روش داد و ستد - چگونگی تأمین امنیت $\leftarrow$ از درون نیازهای ثابت پدید می‌آیند که متخصصان دین می‌توانند از درون اسلام و با توجه به نیازهای روز قوانین مورد نیاز جامعه را استخراج کنند و در اختیار مردم قرار دهند.

دوم: وجود قوانین تنظیم کننده:

۱- دسته‌ای از قوانین که به مقررات اسلامی خاصیت انطباق و تحرک می‌دهند. (بازرسان عالی)
مثال: «لَا ضَرَرَ وَ لَا ضِرَارَ فِی الْإِسْلَامِ؛ اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.»
بنابراین روزه گرفتن بر فردی که به خاطر شرایط بیماری ممکن است روزه باعث مشکل شود نه تنها جایز نیست، بلکه حرام است.

حکم نماز و روزه شخص مسافر و شرایط آن نیز ناشی از وجود قوانین تنظیم کننده است.

تعیین زمان ختم نبوت با خداست زیرا:

- ۱- خداوند می‌داند عوامل ختم نبوت فراهم شده است یا خیر
- ۲- تعیین زمان اینکه مردم می‌توانند کتاب آسمانی خود را حفظ کنند با خداست.

مشاوره در سؤالات چندگزینه‌ای حواستون به کلمات کلیدی صورت سؤال و گزینه‌ها باشد که مبادا کار دست خودتون بدید!

۹

گزینه صحیح را انتخاب کنید.

کدام گزینه مفهوم مصراع دوم بیت زیر را در مورد نیازهای برتر به درستی مشخص می‌کند؟ (۵/۰ نمره)

از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود؟ / به کجا می‌روم آخر نمایم وطنم

الف) شناخت هدف زندگی

ب) درک آینده خویش

ج) کشف راه درست زندگی

راهنمای تصحیح

گزینه «ب» (۵/۰) (درس ۱ صفحه ۱۳)

Hint مصراع اول بیانگر نیاز اساسی «شناخت هدف زندگی» است.

درس Box

نیازهای برتر: انسان در زندگی

۱- شناخت هدف زندگی:

- برای چه زندگی می‌کند؟

- هدف او از زندگی چیست؟

- دلیل پاسخ به این نیاز: از دست ندادن عمر محدود انسان

- مصراع مرتبط: از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود؟

۲- درک آینده خویش:

- آینده چگونه است؟

- آیا زندگی با مرگ به پایان می‌رسد؟

- زندگی پس از مرگ چگونه است؟

- مصراع مرتبط: به کجا می‌روم آخر نمایم وطنم

۳- کشف راه درست زندگی:

- چگونه زیستن؟

- دغدغه انسان فکور و خردمند

- علت: انسان فقط یک بار زندگی می‌کند

- بیت مرتبط: مرد خردمند هنرپیشه را / عمر دو بایست در این روزگار / تا به یکی تجربه آموختن / با دگری تجربه

بردن به کار

په‌چور دیگه

سؤال: پرسش اساسی «آیا زندگی‌ام با مرگ تمام می‌شود یا حیات به شکل دیگری ادامه می‌یابد؟» ناشی از کدام

نیاز اساسی انسان می‌باشد؟

پاسخ: درک آینده خویش

۱۰ وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر همه موارد زیر است به جز: (۵/۰ نمره)

- الف) سرپیچی از دستور خداوند
ب) دین هر یک می تواند پاسخگوی نیازهای آن ها باشد.
ج) عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته

راهنمای تصحیح «گزینه «ب» (۵/۰) (درس ۲ صفحه ۳۱)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر پیامبری که می آمد به آمدن پیامبر بعدی بشارت می داد و بر پیروی از او تأکید می کرد. بنابراین، وجود دو یا چند دین در یک زمان، نشانگر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان نیاورده اند و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته است. علاوه بر این، امروزه به جز قرآن کریم هیچ کتاب آسمانی دیگری وجود ندارد که بتوان گفت محتوای آن به طور کامل از جانب خداست و انسان ها آن را کم و زیاد نکرده اند و با اطمینان خاطر بتوان از آن پیروی کرد.

نکته

مطابق آیه شریفه «وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ» «و هرکس که دینی جز اسلام اختیار کند هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیان کاران خواهد بود.» کامل ترین دین و دین مورد قبول خداوند اسلام است.

مطابق آیه ۱۹ سوره آل عمران: «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نپیمودند مگر پس از آن که به حقانیت آن آگاه شدند، آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.» دین اسلام تنها دین مورد قبول خداوند است و علت مخالفت ادیان دیگر پس از آگاهی به حقانیت اسلام، رشک و حسد بود. از آنجایی که محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان بوده است؛ کسی که به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد در واقع به تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است.

په جور دیگه

سؤال: با توجه به مفهوم آیه شریفه «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، ... آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.» وجود دو یا چند دین در جوامع امروز نشانگر چیست؟
پاسخ: هر پیامبری که می آمد به آمدن پیامبر بعدی بشارت می داد و بر پیروی از او تأکید می کرد. بنابراین، وجود دو یا چند دین در یک زمان، نشانگر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان نیاورده اند و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته است.

نکته

خداوند فقط یک دین برای انسان ها آفریده است که به آن «اسلام» به معنی تسلیم بودن در برابر امر خداوند، گفته می شود.

کدام گزینه نمی تواند ویژگی مناسبی برای معجزه آخرین پیامبر الهی باشد؟ (۵/۰ نمره)

- الف) مردم آن زمان، آن را را فوق بشری بدانند.
- ب) آیندگان نیز معجزه بودن آن را تأیید کنند.
- ج) صرفاً برای مردم زمان خودش قابل مشاهده باشد.

راهنمای تصحیح >> گزینه ج «(۵/۰) (درس ۳ صفحه ۳۷)

درس Box

کارهای خارق العاده: پیامبران به اذن خدا برای اثبات نبوت خود انجام می دادند.

قرآن ← آیت می نامد به معنی نشانه و علامت نبوت

اندیشمندان اسلامی ← معجزه می نامند زیرا عجز و ناتوانی سایر افراد در این امور آشکار می شود.

ویژگی معجزه آخرین پیامبر ← ۱- مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق بشری بدانند.

۲- آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

نکته

علت کتاب بودن معجزه آخرین پیامبر (ص)، ماندگاری آن برای آیندگان می باشد.

په چور دیگه

سؤال: با توجه به متن داده شده، به پرسش زیر پاسخ دهید.

«ارمیا، مایکل و رضا در دانشگاه درباره معجزات پیامبرانی که پیروشان بودند، صحبت می کردند. ارمیا گفت: «ما یهودی ها می دانیم که حضرت موسی (ع)، معجزاتی مانند شکافتن دریا و ... را داشتند» مایکل گفت: «ما می دانیم که حضرت عیسی (ع)، مریض های لاعلاج و صعب العلاج و کور مادرزاد و ... را درمان می کردند.» رضا گفت: «ولی رفقا الان از معجزات پیامبران شما نشانی وجود ندارد.» ارمیا و مایکل به رضا گفتند: «مگر از معجزه پیامبر اسلام چیزی باقی مانده است؟» رضا گفت: «بله، قرآن کریم است که معجزه ای از جنس کتاب است.»

با توجه به متن بگویید معجزه حضرت محمد (ص) (آخرین پیامبر الهی) باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟

پاسخ: معجزه آخرین پیامبر الهی باید به گونه ای باشد که:

۱) مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق بشری بدانند.

۲) آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۱۲ فطرت انسان: (۵/۵ نمره)

مشاوره اصطلاحات روتین و تکراری کتاب پای ثابت نهایی اند پس حتماً آن‌ها را تمرین کنید

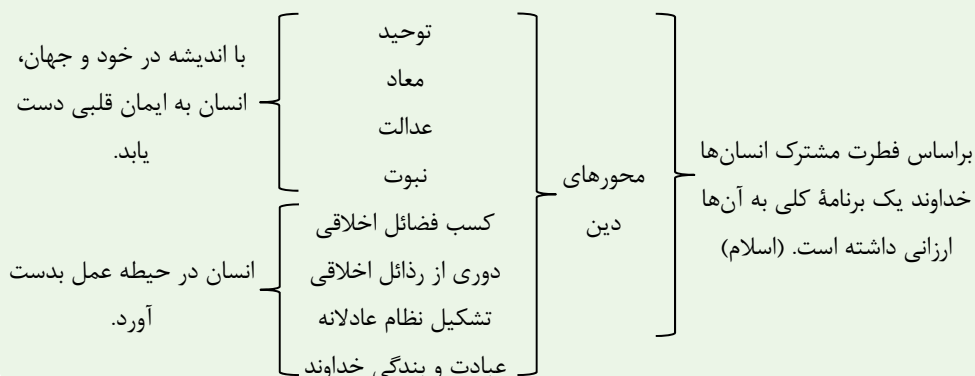
راهنمای تصحیح

آفرینش خاص انسان (۵/۲۵) و ویژگی‌هایی که خداوند در اصل آفرینش او قرار داده است. (درس ۲ صفحه ۲۴)

درس Box

• فطرت

- ۱- معنی لغوی: نوع خاص آفرینش
- ۲- فطرت انسان: آفرینش خاص انسان و ویژگی‌هایی که خداوند در اصل آفرینش او قرار داده است.
- برخی ویژگی‌های فطری مشترک انسان‌ها:
 - ۱- از سرمایه تفکر و قدرت اختیار برخوردارند
 - ۲- فضیلت‌های اخلاقی مانند عدالت و خیرخواهی را دوست دارند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم، حسادت و دروغ بیزارند.
 - ۳- به دنبال زیبایی، خوبی‌ها و کمالات نامحدودند.
 - ۴- از فنا و نابودی گریزان و در جست‌وجوی زندگی جاودانه هستند.

په‌چور دیگه

سؤال: میل انسان‌ها به جاودانگی ناشی از کدام ویژگی ذاتی آن‌ها است؟
پاسخ: فطرت مشترک

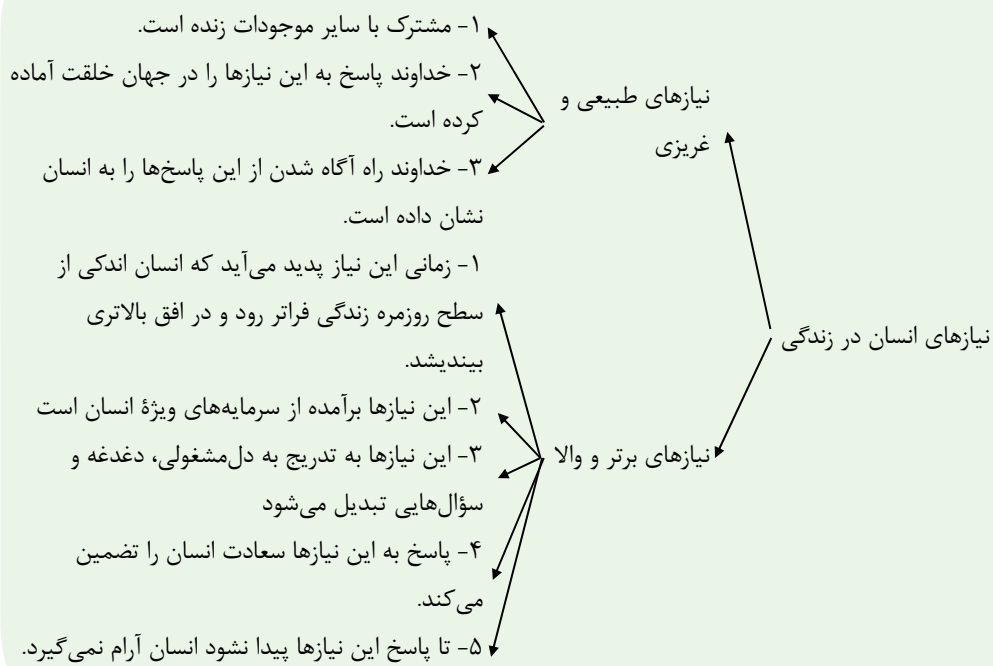
«راهنمای تصحیح» خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند (۲۵/۰)، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن بیاورند و برای اینکه عجز و ناتوانی آن‌ها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ۱۰ سوره کاهش داده است. (۲۵/۰) و برای اثبات عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره‌های قرآن را هم به آن‌ها داده است، این دعوت به مبارزه را تحدی می‌گویند. (۵/۰) (درس ۳ صفحه ۳۷) (مصباح گرامی اگر دانش آموز به بخش‌های کلیدی اشاره کرده باشد نمره تعلق می‌گیرد.)

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۴ پاسخ صحیح به نیازهای اساسی انسان چه نتیجه‌ای دارد؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح >> سعادت انسان را تضمین می‌کند. (۵/۰) (درس ۱ صفحه ۱۱۳)

درس Box

نیازهای برتر و اساسی ویژه انسان بوده و برای او ایجاد می‌گردد.

نکته

۱۵

انسان‌ها چگونه می‌توانند راه صحیح زندگی را بیابند و به سوی آن پیش روند؟ (۵/۵ نمره)

راهنمای تصحیح « انسان با بهره‌گیری از عقل خود، در پیام الهی تفکر می‌کند (۵/۲۵) و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود (۵/۲۵) (درس ۱ صفحه ۱۵)

نکته

به دلیل ویژگی تعقل و اختیار انسان، خداوند برنامه هدایت او را از طریق پیامبران فرستاده است.

په‌چور دیگه

سؤال: کدام ویژگی انسان دلیلی بر ارسال پیامبران جهت هدایت آنها شد؟
پاسخ: قدرت عقل و اختیار او

براساس سخن امام موسی کاظم (ع) علت ارسال پیامبران الهی چیست و چه کسانی نسبت به فرمان‌های الهی

۱۶

داناتر هستند؟ (۵/ نمره)

راهنمای تصحیح >> به دلیل این که بندگان در پیام الهی تعقل کنند (۲۵/۰) - کسانی که در تعقل و تفکر برترند. (درس ۱ صفحه ۱۶)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حدیث امام موسی کاظم (ع) که به شاگردشان، هشام بن حکم فرمودند:

«ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند و آن کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.»

ارسال پیامبران و بشارت آن‌ها حجت خداوند به انسان‌ها را تمام کرده تا انسان نتواند در روز قیامت دلیل و یا بهانه‌ای برای هدایت خود داشته باشد.

بنابر سخن امام کاظم (ع):

علت	معلول
تعقل در پیام الهی	ارسال پیامبران
معرفت برتر	پذیرش پیام الهی
برتری در تفکر و تعقل	دانایی بیشتر به فرمان الهی
کامل‌تر بودن عقل انسان	رتبه بالاتر در دنیا و آخرت

پیام حدیث:

- ۱- با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی به پاسخ سؤال‌های اساسی می‌توان رسید.
- ۲- انسان می‌تواند راه‌های دیگری برگزیند ولی زبان خواهد کرد.

درس Box

۱۷ برنامه کلی که خداوند براساس فطرت مشترک به انسان‌ها عطا کرده است چه نام دارد و معنای آن چیست؟

(۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح >> اسلام (۲۵/۰) - به معنای تسلیم بودن در برابر امر خداوند است (درس ۲ صفحه ۲۴)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ چون ویژگی فطری انسان‌ها مشترک است؛ پس خداوند یک برنامه کلی برای هدایت به انسان‌ها داده تا آن‌ها را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده، برساند. این برنامه اسلام به معنی تسلیم بودن در برابر خداوند نام دارد.

راهنمای تصحیح ➤ به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی (۲۵٪) و عدم توسعه کتابت (۲۵٪) تعلیمات انبیاء گذشته فراموش می شد یا تغییر می کرد. (درس ۲ صفحه ۲۵)

درس Box

علل فرستادن پیامبران متعدد:

۱- استمرار و پیوستگی در دعوت

- علت: لازمه ماندگاری دین (تبلیغ دائمی و مستمر آن)
- اهداف پیامبران: خداپرستی، عدالت طلبی و کرامت های اخلاقی میان انسان ها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک، ظلم و رذائل اخلاقی را بین برود.
- نتیجه: تعالیم الهی جزئی از سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شد و دشمنان نتوانستند دین را به راحتی کنار بزنند.

۲- رشد تدریجی سطح فکر مردم:

- علت: رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن، مانند دانش و فرهنگ.
- اهداف: بیان اصول ثابت دین در خور فهم و اندیشه مردم زمان خود؛ مسائلی همچون: توحید، معاد، عدالت و عبادت.
- حدیث مرتبط: «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمَرْنَا ...»، «ما پیامبران، مأمور شده ایم که با مردم به اندازه عقلشان سخن بگوییم».

۳- تحریف تعلیمات پیامبر پیشین:

- علت تحریف: ابتدایی بودن سطح فرهنگی مردم و عدم توسعه کتابت، تعلیمات انبیاء الهی به تدریج فراموش می شد، یا به گونه ای تغییر می یافت که با اصل آن متفاوت می شد.
- هدف: بیان تعلیمات اصیل و صحیح برای مردم.

په چور دیگه ➤

سؤال: چرا پیامبران یکی پس از دیگری می آمدند تا تعلیمات اصیل و صحیح را بازگو کنند؟
پاسخ: زیرا تعلیمات پیامبران و انبیا فراموش می شد یا به گونه ای تغییر می یافت که با اصل آن متفاوت می شد.

په چور دیگه ➤

سؤال: چرا تعلیمات دینی دستخوش تحریف می شد؟
پاسخ: به دلیل ابتدایی بودن سطح فکر مردم و عدم توسعه کتابت

مشاوره سعی کنید از ابعاد مختلف، محتوای کتاب درسی را یاد بگیرید، بدانید پاسخ‌ها ساده هستند و هنر آن است که بتوانید سؤال را خوب درک کنید.

راهنمای تصحیح

با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی (۵/۲۵) و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت، (۵/۲۵) این کتاب دچار تحریف نشد. (درس ۲ صفحه ۲۹)

درس Box

عوامل ختم نبوت:

• آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی:

- ۱- آمادگی فکری و فرهنگی کافی انسان‌ها در عصر نزول قرآن $\xleftarrow{\text{نتیجه}}$ دریافت کامل‌ترین برنامه زندگی و حفظ آن پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود
- ۲- ظهور دانشمندان و عالمان فراوان و آغاز نهضت‌های علمی و فرهنگی

• حفظ قرآن کریم از تحریف:

- ۱- با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمام پیامبر (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن، این کتاب دچار تحریف نشد $\xleftarrow{\text{نتیجه}}$ قرآن نیاز به تصحیح ندارد و جاودانه باقی مانده است.
- وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم (ص):

- ۱- تعیین امام معصوم از طرف خداوند
- ۲- مسئولیت‌های پیامبر به‌جز دریافت وحی ادامه یافت $\xleftarrow{\text{نتیجه}}$ جامعه کمبودی از جهت رهبری و هدایت نداشت.

• پویایی و روزآمد بودن دین اسلام:

اول: توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت:

- ۱- نیازهای ثابت: امنیت، عدالت، داد و ستد، تشکیل خانواده و تعلیم و تربیت $\leftarrow$ قوانین ثابت و مشخصی برایشان وجود دارد.
- ۲- نیازهای متغیر: از درون نیازهای ثابت پدید می‌آیند $\leftarrow$ مثال: روش داد و ستد - چگونگی تأمین امنیت که متخصصان دین می‌توانند از درون اسلام و با توجه به نیازهای روز قوانین مورد نیاز جامعه را استخراج کنند و در اختیار مردم قرار دهند.

دوم: وجود قوانین تنظیم‌کننده:

- ۱- دسته‌ای از قوانین که به مقررات اسلامی خاصیت انطباق و تحرک می‌دهند. (بازرسان عالی) مثال: لا ضَرَرَ و لا ضَرَارَ فی الاسلام؛ اسلام با ضرر دادن و ضرر رساندن مخالف است. بنابراین روزه گرفتن بر فردی که بخاطر شرایط بیماری ممکن است روزه باعث مشکل می‌شود نه تنها جایز نیست بلکه حرام است.

په‌چور دیگه

سؤال: چرا قرآن کریم نیاز به تصحیح ندارد و جاودانه باقی مانده است؟

پاسخ: با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت، این کتاب دچار تحریف نشد.

۲۰ مطابق آیه ۸۵ سوره آل عمران: «کسی که دینی به جز اسلام اختیار کند ...» چه سرنوشتی در انتظارش خواهد

بود؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح « هرگز از او پذیرفته نمی شود (۵/۰) و در آخرت از زیان کاران خواهد بود. (درس ۲ صفحه ۳۱)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مطابق آیه ۸۵ سوره آل عمران:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾، «و هر کس که دینی جز اسلام

اختیار کند هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیان کاران خواهد بود.»

براساس آیه بالا هر کسی که دینی به جز اسلام انتخاب کند از او پذیرفته نیست و در آخرت جزء زیان کاران خواهد بود.

پیام آیه:

۱- هرکس به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد، در واقع به تعالیم تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است.

۲- اختیار کردن دینی جز اسلام از جانب خداوند پذیرفته نیست.

۳- هرکس جز دین اسلام اختیار کند در آخرت زیان خواهد کرد.

۲۱ چرا قرآن معجزه‌ای از جنس کتاب است؟ (۵/۵ نمره)

راهنمای تصحیح « زیرا آیندگان نیز معجزه بودن آن را تأیید کنند (۵/۲۵) و برای آن‌ها قابل مشاهده باشد. (درس ۳ صفحه ۳۷)

په‌چور دیگه

سؤال: ویژگی خاص معجزه آخرین پیام‌آور الهی از این جهت که دین او برای تمامی زمان‌هاست، چگونه است؟

- ۱) تنها مردم زمان خود پیامبر (ص) معجزه بودن آن را تأیید کنند.
- ۲) باید معجزه‌ای از جنس کتاب باشد تا همیشه در دسترس آن‌ها باشد.
- ۳) باید متناسب با فرهنگ هر عصر و زمانه‌ای باشد.

پاسخ: گزینه «۲»

۲۲ زیبایی لفظی قرآن چه نتیجه‌ای در پی داشته است؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح « سبب نفوذ خارق‌العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است (۵/۰) و بسیاری از مردم

تحت تأثیر آن مسلمان شده‌اند. (۵/۰) (درس ۳ صفحه ۴۰)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خداوند برای بیان هدف ژرف و عمیق قرآن، زیباترین و مناسب‌ترین کلمات و عبارات را انتخاب کرده است تا به بهترین وجه، معنای موردنظر را برساند و آشنایان با زبان عربی در می‌یابند که این کلام با سایر کلام‌ها کاملاً متفاوت است که از همان زمان نزول مورد توجه قرار گرفت. ساختار زیبا و آهنگ موزون کلمه‌ها و جمله‌ها، زیبایی و شیرینی بیان و رسایی تعبیرات باعث نفوذ خارق‌العاده قرآن شده و بسیاری از مردم به خصوص ادیبان و دانشمندان به دین اسلام گرویدند.

په‌چور دیگه

سؤال: با توجه به آیه ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ﴾ کدام جنبه از اعجاز قرآن قابل دریافت است؟
پاسخ: هم جنبه لفظی و هم جنبه محتوایی

په‌چور دیگه

سؤال: کدام جنبه از اعجاز قرآن کریم سبب نفوذ خارق‌العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است؟
پاسخ: اعجاز لفظی

سخن امام باقر (ع): «خداوند آنچه را که اَمّت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش (قرآن) آورده است.»

بیانگر کدام جنبه اعجاز محتوایی قرآن کریم است؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح

جامعیت و همه جانبه بودن قرآن کریم (۵/۰) (درس ۳ صفحه ۴۱)

درس Box

اعجاز قرآن

۱) لفظی

- زیباترین کلمات با بهترین معانی
- ساختار زیبا و آهنگ موزون کلمات
- نفوذ خارق العاده قرآن به قلبها و افکار جوامع مختلف
- علت منع شدن مردم از شنیدن قرآن و مجازات شدن آن توسط حاکمان ظالم همین اعجاز لفظی قرآن است.

۲) محتوایی

- انسجام درونی در عین نزول تدریجی: ۱- نبود تعارض و ناسازگاری میان مطالب قرآن ۲- وجود هماهنگی مثل اعضای بدن
- تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت ← عدم تأثیرپذیری از عقاید جاهلی مردم حجاز و مبارزه با آن
- جامعیت و همه جانبه بودن ← جمع آوری و پاسخ به تمام نیازهای انسان برای هدایت که پیامبران بابت آن فرستاده شده اند.
- ذکر نکات علمی بی سابقه ← حرکت زمین (شبهه به ذلول) - انبساط جهان

په چور دیگه

سؤال: هرکدام از مفاهیم «تفاوت آثار نویسندگان در دوران پختگی» و «سخن گفتن قرآن از مسئولیت های اجتماعی» و «سخن گفتن از موضوعاتی مانند علم دوستی» به کدام یک از جنبه های اعجاز محتوایی قرآن اشاره دارد؟

- ۱) جامعیت و همه جانبه بودن - انسجام درونی در عین نزول تدریجی - ذکر نکات علمی بی سابقه
 - ۲) انسجام درونی در عین نزول تدریجی - جامعیت و همه جانبه بودن - جامعیت و همه جانبه بودن
 - ۳) انسجام درونی در عین نزول تدریجی - جامعیت و همه جانبه بودن - تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت
- پاسخ: گزینه «۳»

با توجه به متن پاسخ دهید.

۲۴

سهراب و علیرضا دوست یکدیگر هستند که علاقه زیادی به شعرخوانی و موعظه دینی اشعار شاعران ایرانی

دارند، آنان وقتی در حال بررسی شعرهای سعدی بودند به دو بیت زیر برخوردند:

مرد خردمند هنر پیشه را / عمر دو بایست در این روزگار

تا به یکی تجربه آموختن / با دگری تجربه بردن به کار

بعد از خواندن این شعر هر دو در فکر فرو رفتند و سؤالاتی در مورد نیازهای برتر انسان مطرح کردند:

الف) این شعر بیانگر کدام نیاز اساسی و برتر انسان می‌باشد؟ (۵/۵ نمره)

ب) پاسخ این دو دوست به این نیاز برتر و اساسی باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟ نام ببرید. (۵/۵ نمره)

مشاوره درک مطالب نوعی سؤال جدید محسوب می‌شود که باید در آن به ایده سؤال توجه کنید تا به پاسخ برسید؛ پس حتماً چندین بار متن را خوانده و به هدف آن توجه کنید.

راهنمای تصحیح

الف) کشف راه درست زندگی (۵/۵) (درس صفحه ۱۴ و ۱۸)

ب) ۱- کاملاً درست و قابل اعتماد باشد (۲۵/۰) ۲- همه‌جانبه باشد به‌طوری که به نیازهای انسان به صورت

هماهنگ پاسخ دهد. (۲۵/۰) (درس صفحه ۱۴ و ۱۸)

کسب Box

نیازهای برتر انسان:

۱- شناخت هدف زندگی:

- برای چه زندگی می‌کند؟

- هدف او از زندگی چیست؟

- دلیل پاسخ به این نیاز: از دست ندادن عمر

- مصرع مرتبط: از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود؟

۲- درک آینده خویش:

- آینده انسان چگونه است؟

- آیا زندگی انسان با مرگ به پایان می‌رسد؟

- زندگی پس از مرگ چگونه است؟

- مصرع مرتبط: به کجا می‌روم آخر نمایم وطنم

۳- کشف راه درست زندگی:

- چگونه زیستن؟

- دغدغه انسان فکور و خردمند

- علت: یک بار انسان زندگی می‌کند

- بیت مرتبط: مرد خردمند هنرپیشه را / عمر دو بایست در این روزگار / تا به یکی تجربه آموختن / با دگری تجربه

بردن به کار

ویژگی‌های پاسخ به نیازهای برتر و سؤال‌های اساسی:

۱- کاملاً درست و همه‌جانبه باشد:

علت: زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است در حالی که عمر آدمی محدود است و برای

چنین تجربه‌ای کافی نیست.

۲- همه‌جانبه باشد: به‌طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد

علت: زیرا ابعاد روحی و جسمی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی پیوند و ارتباط تنگاتنگی با هم دارند و

نمی‌توان جداگانه برای هر بعد برنامه‌ریزی کرد.

نکته

بیت صورت سؤال بیانگر یکی از ویژگی‌های پاسخ به نیازهای برتر است؛ یعنی کاملاً درست و همه‌جانبه باشد.

خداوند در سوره عصر یکی از راه‌های درست زندگی و پاسخ نیاز کشف راه درست زندگی را نشان می‌دهد:

(۱) کسانی که ایمان آورده‌اند.

(۲) کسانی که عمل صالح انجام می‌دهند.

(۳) کسانی که یکدیگر را به حق و صبر سفارش می‌کنند.

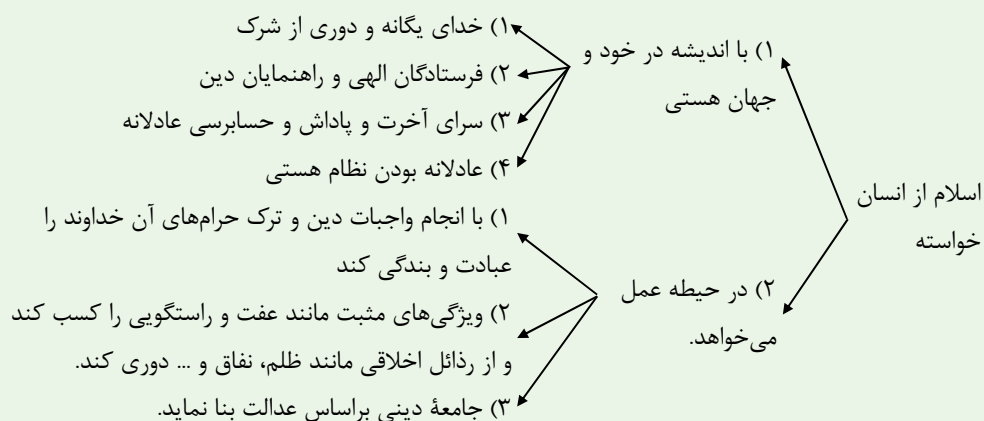
به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۲۵ اسلام، ایمان قلبی به چه موضوعاتی را در عرصه اندیشه در خود و جهان هستی خواستار است؟ (۴ مورد) (۱ نمره)

راهنمای تصحیح « اعتقاد و ایمان به:

- ۱- خدای یگانه و دوری از شرک (۰/۲۵)
- ۲- فرستادگان الهی و راهنمایان دین (۰/۲۵)
- ۳- سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه (۰/۲۵)
- ۴- عادلانه بودن نظام هستی (۰/۲۵) (درس ۲ صفحه ۲۴)

درس Box

راهنمای تصحیح

در هر دوره‌ای از زمان، مجموعه‌ای از افکار، عقاید و آداب و رسوم که از آن به فرهنگ تعبیر می‌شود، مردم را کم‌وبیش تحت تأثیر قرار می‌دهد. (۰/۲۵) فرهنگ مردم حجاز آمیزه‌ای از عقاید نادرست و آداب و رسوم خرافی و شرک آلود بود. (۰/۲۵) با وجود این، قرآن کریم نه تنها از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت، بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت (۰/۲۵) و از موضوع‌هایی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها سخن گفته است. (۰/۲۵) (درس ۳ صفحه ۴۱)

په‌چور دیگه

سؤال: آیه شریفه: «هرکس از زن و مرد، عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد، خداوند به او حیات پاک و پاکیزه می‌بخشد» مؤید کدام جنبه اعجاز محتوایی قرآن است؟
پاسخ: تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

کدام ویژگی‌های لفظی قرآن مورد توجه مخالفان قرار گرفت و برخورد آنان با شنوندگان قرآن چه بود؟ توضیح

دهید. (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

ساختار زیبا و آهنگ موزون و دلنشین کلمه‌ها و جمله‌ها، شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار سبب شده بود (۰/۵) که سران مشرکان، مردم را از شنیدن قرآن منع کنند (۰/۲۵) و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر می‌رفت، یا از پشت دیوار خانه پیامبر، به قرآن خواندن ایشان گوش فرا می‌داد، او را مجازات می‌کردند. (۰/۲۵) (درس ۳ صفحه ۳۰)

۲۸ اگر پیش از نزول قرآن پیامبر (ص) خواندن و نوشتن آموخته بودند، چه شک و شبهه‌ای ممکن بود ایجاد شود؟

(۱ نمره)

راهنمای تصحیح

اگر پیامبر (ص) می‌توانست بخواند و بنویسد مورد تهمت قرار می‌گرفت (۰/۲۵) و می‌گفتند که این آیاتی که برای مردم می‌خواند وحی الهی نیست (۰/۲۵) بلکه یا آن‌ها را از خود می‌گویند و یا کسی به او آموخته است (۰/۵) (درس)

۳ صفحه ۴۳

آیه شریفه ﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ «و پیش از آن هیچ نوشته‌ای را نمی‌خواندی و با دست خود، آن را نمی‌نوشتی که در آن صورت، اهل باطل به شک می‌افتادند.» حکم تأییدی بر الهی بودن قرآن کریم است و راه هرگونه شک و تردید به قرآن کریم را می‌بندد.

نکته

هدایت خداوند چگونه از مسیر ویژگی‌های تفکر و اختیار انسان می‌گذرد؟ توضیح دهید. (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

یعنی خداوند برنامه هدایت انسان را که در بر گیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است، از طریق پیامبران می‌فرستد، (۰/۲۵) تا انسان با تفکر در این برنامه و پی بردن به ویژگی‌ها و امتیازات آن (۰/۲۵)، با اختیار خود این برنامه را انتخاب کند (۰/۲۵) و در زندگی به کار بندد و به هدفی که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسد. (۰/۲۵) (درس ۱ صفحه ۱۵)

۳۰ چرا کسی که به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد در واقع به تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است؟ (۱ نمره)

پیامبران مانند معلمان یک مدرسه‌اند که پایه‌های مختلف تحصیلی را به ترتیب تدریس می‌کنند (۰/۲۵) و هر کدام مطالب سال قبل را تکمیل می‌کنند. آنان همه یک برنامه و هدف مشخص را دنبال و همه یکدیگر را تأیید می‌کنند. (۰/۵) بنابراین، اگر کسی به آخرین پیامبر الهی ایمان بیاورد در واقع به تمام پیامبران سابق نیز ایمان آورده است. (درس ۲ صفحه ۳۱)